ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 9, Sayı: 115, Nisan 2021, s. 341-364

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.49509>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
18.02.2021

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
29.04.2021

Yağmur YONGACI

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Müzik Eğitimi, Yüksek Lisans Öğrencisi
yagmuryongaci_225@outlook.com

Prof. Dr. Esra DALKIRAN

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi
edalkiran@mehmetakif.edu.tr

KORONAVİRÜS (COVID-19) PANDEMİ SÜRECİNDE MÜZİK DERSİNİN UZAKTAN EĞİTİMLE İŞLENMESİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİN İNCELENMESİ

Öz

Bu çalışma, Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde müzik öğretmenleri ve öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin tespit edilmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılı birinci döneminde MEB'e bağlı ortaokullarda görev yapan ve ulaşılabilen 15 müzik öğretmeni ile 26 öğrenci oluşturmaktadır. Bu araştırma, durum tespitine dayalı betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış, içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, müzik öğretmenleri ve öğrencilerin bir kısmı müzik derslerinin uzaktan eğitimle yürütülmesini olumlu bulmamıştır. Buna karşın, müzik ve teknoloji ilişkisinin aktarıldığı, derslerin ev ortamından yürütüldüğü ve ders devamlılığının sağlandığı yönünde olumlu düşüncelere sahip oldukları da görülmüştür. Ayrıca bireysel ve toplu çalma/söyleme içerikli uygulamaların yapılamaması ve internet bağlantısında yaşanan sorunlar nedeniyle de olumsuz düşüncelere sahip oldukları belirlenmiştir. Araştırmada ulaşılan sonuçlara ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: koronavirüs, müzik dersi, uzaktan eğitim.

EXAMINATION OF OPINIONS ON THE PROCESSING OF MUSIC COURSE BY DISTANCE EDUCATION IN CORONAVIRUS (COVID-19) PANDEMIC PROCESS

Abstract

This study was conducted to determine the views of music teachers and students regarding distance education during the coronavirus (Covid-19) pandemic. The research working group consists of 15 music teachers and 26 students who work and can be reached in secondary schools associated with the MEB in the first semester of the 2020-2021 academic year. This research is a descriptive study based on due diligence. The data of the research were collected with a semi-structured interview form prepared by the researcher and evaluated with content analysis. As a result of the research, some of the music teachers and students did not find it positive that music lessons were conducted by distance education. On the other hand, it was observed that they had positive thoughts that the relationship between music and technology was conveyed, the lessons were conducted in the home environment and the continuity of the course was ensured. In addition, it was determined that they had negative thoughts due to the inability to perform applications with individual and collective playing/singing content and problems with internet connection. Suggestions were made regarding the results reached in the study.

342

Keywords: coronavirus, music lesson, distance education

1. GİRİŞ

1 Aralık 2019 tarihinde Çin'in Hubei bölgesinin başkenti olan Wuhan kentinde ortaya çıktığı iddia edilen Koronavirüs (Covid-19) küresel çapta sağlık, sosyal yaşam, ekonomi ve eğitim alanı üzerinde çok önemli değişimlere sebep olmuş, Dünya Sağlık Örgütü tarafından 11 Mart 2020'de pandemi olarak ilan edilmiştir (Akt. Can, 2020, s.12). Artan vaka ve ölüm sayıları ile salgının yayılma hızını kontrol edebilmek amacıyla pek çok ülkede önlemler alınmaya başlanmıştır. Alınan bu önlemler eğitim-öğretim alanında da yeni düzenlemelerin getirilmesini zorunlu kılmıştır.

Türkiye'de Sağlık Bakanlığı tarafından ilk vakanın 11 Mart 2020, virüse bağlı ilk ölümün ise 17 Mart 2020 tarihinde gerçekleştiği açıklanmıştır. Maske, sosyal mesafe ve hijyen kurallarına uyulmasına dikkat çekilmiştir. Pandeminin önüne geçmek ve seyrini azaltmak amacıyla esnek çalışma, evden çalışma, tüm dünyada kısmi veya tam zamanlı sokağa çıkma yasakları, karantina süreçleri, bireylerin kendilerini evde izole etmesi ve sosyal mesafenin korunması gibi önemli tedbirler alınmıştır (Bozkurt, 2020, s.113-114).

Türkiye aldığı önlemler sayesinde Koronavirüs (Covid-19) Pandemisi ile diğer ülkelere göre daha geç tanışmıştır. Ancak ülkede açıklanan vaka sayılarının ardından salgının yaygınlaşacağı anlaşıp Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle ilk olarak tüm eğitim kurumlarında uzaktan eğitime geçilmiştir. 16 Mart 2020'den itibaren ilkökul, ortaokul, lise eğitimine 1 hafta, üniversite eğitimine 3 hafta ara verileceği; 23 Mart 2020'den itibaren ise eğitim-öğretime uzaktan eğitimle devam edileceğine karar verilmiştir.

2012 yılında öğretmen ve öğrencilerin iletişim halinde olması amacıyla kurulan Eğitim Bilişim Ağı (EBA), pandemi sürecinde altyapısı geliştirilerek 23 Mart 2020’de ilk ve orta düzeydeki okullarda eğitim gören öğrenciler için EBA TV kanalı ve EBA Canlı Ders Platformu ile uzaktan eğitim için yayın yaşamına başlamıştır (Başaran, Doğan, Karaoğlu ve Şahin, 2020 s.371). Yükseköğretim kurumlarında teorik dersler için dijital imkanlar ve uzaktan öğretim yöntemlerinin kullanılacağı, uygulama derslerinin ise üniversiteler tarafından belirlenen takvime göre uygulanmasına karar verilmiştir (Saraç, 2020).

Uzaktan eğitim, bireylere zaman ve mekân kavramından bağımsız olarak sunulabilen, eğitsel materyalleri elektronik ortamda uygun ve esnek bir şekilde yapılandırabilme, güncellenebilme, farklı teknolojileri öğrenme sürecine katabilme ve 7/24 kullanabilme gibi özellikler içeren çağdaş ve etkin bir öğrenme sürecidir (Telli Yamamoto ve Altun, 2020, s.30). Uzaktan eğitim, derslerde süre esnekliği ile sürekli katılım gösteremeyen kişiler için örgün eğitime çok değerli bir alternatif haline gelmiştir (Doherty, 2006, akt. Aksaraylı ve Pala, 2017, s.39). Gelişmiş ülkeler yaşam boyu eğitim-öğretim faaliyetlerine büyük önem vermektedir. Bu bakımdan uzaktan eğitim, ülkelerin çağa ayak uydurabilme çabalarını da işaret etmektedir (Kırık, 2014, s.75).

Uzaktan eğitim ilk olarak 1968 yılında İngiltere’de Open University tarafından kurulmuş, 1971 yılında öğrenci almış ve bugün İngiltere’nin öğrencisi en fazla olan üniversitesi durumuna gelmiştir. Technological University (NTU), Amerika Birleşik Devletleri’nde 1984 yılında sekiz üniversitesinin iş birliği ile yüksek lisans programı açmış, 1985 yılında haberleşme uydusunu kullanarak eğitim vermeye devam etmiş ve 1992 yılında dijital yayına geçerek iş birliğine giren üniversite sayısını 52’ye çıkartarak modern sistemler üzerinden eğitim programını devam ettirmektedir. Türkiye’de ise uzaktan eğitim uygulaması ilk olarak 1974 yılında Mektupla Öğretim adı altında başlamış, 1982 yılında Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi tarafından sistem değiştirerek uzaktan eğitim hizmeti sunulmuştur (Nacakcı ve Kurtuldu, 2011, s.103-104). Uzaktan eğitim zaman içerisinde gelişimini tamamlayarak e-öğrenme veya dijital öğrenme denilen kavrama evrilmiştir (Telli Yamamoto ve Altun, 2020, s.30).

Koronavirüs (Covid-19) salgını sürecinde Çin, ABD, İspanya, İtalya, Fransa, Türkiye gibi ülkeler başta olmak üzere birçok ülkede yüz yüze eğitime ara verilmiştir. Tüm dünyada okulöncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim düzeylerinde eğitim gören yaklaşık 1,6 milyar öğrencinin, Türkiye’de ise yaklaşık 25 milyon öğrencinin eğitimi kesintiye uğramıştır (UNESCO, 2020). Küresel çapta yüz yüze eğitime verilen arada uzaktan eğitim uygulamaları eğitim-öğretimin omurgası halini almıştır. Bugün pek çok ülkede yaygın olarak milyonlarca öğrenci uzaktan eğitim uygulamaları ile eğitim almaya devam etmektedir.

Koronavirüs (Covid-19) Pandemisinin görüldüğü tüm ülkelerde öncelikli hedeflerden biri eğitimin kesintiye uğramadan devamını sağlayarak bu süreçte ülkelerin genellikle farklı teknolojik altyapılarla desteklenen mevcut uzaktan eğitim olanaklarını kullanmaya çalıştıkları görülmektedir (Can, 2020, s.13). Türkiye’de ise, EBA ile internet üzerinden ve TRT aracılığıyla televizyon ekranlarından eğitim-öğretime devam edilmektedir (MEB, 2020a). Millî Eğitim Bakanı Ziya Selçuk, evlerinden uzaktan eğitime katılma imkânı olmayan öğrenciler için Eğitim Bilişim Ağından faydalanmalarını sağlamak adına EBA Destek Noktalarını oluşturduklarını açıklamıştır (MEB, 2020b). İhtiyaç sahibi öğrencilere uzaktan eğitimde kullanabilmeleri amacıyla 500 bin bedava tablet dağıtımına başlanmış, pek çok il ve ilçelerde kampanyalar

başlatılarak bu süreçte öğrencilere destek olunmuştur.¹ Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), öğrencilerin EBA online portalına erişimini desteklemek için Türkiye'nin önde gelen GSM operatörleri ile iş birliği yaparak tüm operatörler tarafından öğrencilere 8 GB'a kadar varan internet erişim desteği sağlanmıştır.² Sistemde 7/24 yaşanan teknik problemleri çözmek ve sorunlara anlık müdahale edebilmek amacıyla EBA kontrol merkezi kurulmuştur (MEB, 2020c). EBA platformuna alternatif olarak kullanılan Zoom, Microsoft Teams, K12, Google Classroom, Google Meet gibi uygulamalar da bu süreçte öğretmen ve öğrencileri bir araya getiren diğer platformlardır.

Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde Türkiye'de Millî Eğitim Bakanlığına (MEB) bağlı okullarda görev yapan müzik öğretmenleri ve öğrencilerin öğrenimleri de uzaktan eğitim yöntemi ile devam ettirilmeye çalışılmıştır.

1.1. Amaç

Bu çalışma, Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde müzik öğretmenleri ve öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin tespit edilmesi amacıyla yapılmıştır.

1.2. Önem

Bu araştırma, Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde müzik öğretmenleri ve öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin belirlenerek bundan sonraki sürece katkı sağlaması bakımından önemlidir.

1.3. Sınırlılıklar

Bu çalışma, Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde Millî Eğitim Bakanlığına (MEB) bağlı ortaokullarda görev yapan ve ulaşılabilen müzik öğretmenleri ile dersi alan öğrencilerin görüşleri ile sınırlıdır.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, durum tespitine dayalı betimsel bir çalışmadır. “Betimsel (descriptive) araştırmalar, verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlar” (Büyükoztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2019, s.24).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılı birinci döneminde (MEB)'e bağlı ortaokullarda görev yapan ve ulaşılabilen 15 müzik öğretmeni ile 26 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan öğretmen ve öğrencilere ait demografik bilgilere aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir.

¹ Haber7.com, (2020), “Ücretsiz Tablet Başvuru: MEB Uzaktan Eğitim İçin 500 Bin Tablet Başvuru Nasıl Yapılır?”, <https://www.haber7.com/guncel/haber/3023016-uccretsiz-tablet-basvuru-meb-uzaktan-egitim-icin-500-bin-tablet-basvuru-nasil-yapilir> adresinden erişildi.

² Hürriyet, “Öğrencilere Ücretsiz İnternet Nasıl Alınır? EBA Türk Telekom Vodafone Turkcell Ücretsiz İnternet Kampanyası Başvurusu”, <https://www.hurriyet.com.tr/galeri-ogrencilere-uccretsiz-internet-nasil-alinir-eba-turk-telekom-vodafone-turkcell-uccretsiz-internet-kampanyasi-basvurusu-41472356/1> adresinden erişildi.

Tablo 1. Öğretmenlerin Demografik Bilgileri

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kadın	9	60
Erkek	6	40
Yaş		
25 yaş ve altı	1	6,7
26-30	11	73,3
31-35	1	6,7
36-40	0	0
40 yaş ve üzeri	2	13,3
Okul türü		
Devlet	13	86,7
Özel	2	13,3
Bölgeler		
Karadeniz Bölgesi	0	0
Marmara Bölgesi	1	6,7
Ege Bölgesi	4	26,7
Akdeniz Bölgesi	2	13,3
İç Anadolu Bölgesi	2	13,3
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	5	33,3
Doğu Anadolu Bölgesi	1	6,7
Toplam	15	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi çalışmaya katılan öğretmenlerin 9 (%60)’u kadın, 6 (%40)’ı erkektir. Öğretmenlerin 1 (%6,7)’i 25 yaş ve altında, 11 (%73,3)’i 26-30 yaş aralığında, 1 (%6,7)’i 31-35 yaş aralığında ve 2 (%13,3)’si 40 yaş ve üzerindedir. Öğretmenlerin 13 (%86,7)’ü devlette, 2 (%13,3)’si özel okulda görev almaktadır. Öğretmenlerin 1 (%6,7)’i Marmara Bölgesi, 4 (%26,7)’ü Ege Bölgesi, 2 (%13,3)’si Akdeniz Bölgesi, 2 (%13,3)’si İç Anadolu Bölgesi, 5 (%33,3)’i Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve 1 (%6,7)’i Doğu Anadolu Bölgesinde görev yapmaktadır.

Tablo 2. Öğrencilerin Demografik Bilgileri

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kız	16	61,5
Erkek	10	38,5
Sınıf düzeyi (Ortaokul)		
5	3	11,5
6	7	26,9
7	8	30,8
8	8	30,8
Okul türü		
Devlet	21	80,7
Özel	5	19,3
Bölgeler		
Karadeniz Bölgesi	0	0
Marmara Bölgesi	3	11,5
Ege Bölgesi	8	30,8
Akdeniz Bölgesi	1	3,8
İç Anadolu Bölgesi	13	50
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	0	0
Doğu Anadolu Bölgesi	1	3,9
Toplam	26	100

Tablo 2’de görüldüğü üzere çalışmaya katılan öğrencilerin 16 (%61,5)’sı kız, 10 (%38,5)’u erkektir. Öğrencilerin 3 (%11,5)’ü 5. sınıf, 7 (%26,9)’si 6. sınıf, 8 (%30,8)’i 7. sınıf ve 8 (%30,8)’i 8. sınıf düzeyindedir. Öğrencilerin 21 (80,7)’i devlette, 5 (19,3)’i özel okulda öğrenim görmektedir. Öğrencilerin 3 (%11,5)’ü Marmara Bölgesi, 8 (%30,8)’i Ege Bölgesi, 1 (%3,8)’i Akdeniz Bölgesi, 13 (%50)’ü İç Anadolu Bölgesi ve 1 (%3,9)’i Doğu Anadolu Bölgesinde yaşamaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Görüşme sorularının hazırlanmasında öncelikle konu ile ilgili alan yazın incelenmiştir. Alan yazın incelemesinin ardından hazırlanan soruların amacına uygun olması bakımından bir alan uzmanının görüşüne başvurulmuş, gerekli düzenlemeler yapılarak görüşme formları hazır hale getirilmiştir. Görüşme formunda öğretmenler için 10, öğrenciler için ise 13 soru yer almaktadır. Görüşme formları çalışma grubuna e-posta yolu ile iletilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. “İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanır” (Büyüköztürk vd., 2019, s.259). Katılımcıların görüşlerinden elde edilen veriler tek tek okunarak benzerliklerine göre kodlamalar yapılmış, bu kodlamaların ardından temalar oluşturulmuştur. Elde edilen verilerin frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları hesaplanarak tablolar halinde sunulmuştur. Müzik öğretmenleri ve öğrencilerin direkt görüşlerine de yer verilmiştir.

3. BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde araştırmaya katılan müzik öğretmenleri ve öğrencilerin görüşlerinden elde edilen bulgular aşağıda tablolar halinde sunulmuş ve ardından yorumlanmıştır.

Tablo 3’te öğrencilerin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitime geçiş sürecinde ruhsal durumları temasına ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 3. Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Geçiş Sürecinde Ruhsal Durumlarına İlişkin Bulgular

Kodlar	f	%
Üzgün	9	34
Şaşkın	6	23
Mutlu	5	19
Endişeli	2	7
Heyecanlı	2	8
Tedirgin	2	8
Stresli	1	4

Tablo 3’te öğrencilerin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitime geçiş sürecinde ruhsal durumları temasına ilişkin görüşlerinden yedi kod elde edilmiştir. Buna göre, pandemi nedeniyle öğrencilerin eğitimlerine farklı bir yöntemle devam etmeleri ve birbirleri ile yüz yüze görüşememeleri onlarda pek çok ruhsal etkiye sebep olmuş; ruhsal durumları üzgün, şaşkın ve mutlu ifadeleri kullanılarak belirtilmiştir.

Öğrencilerin duygularını belirttiği bazı ifadeler şöyledir: “İlk baş biraz üzüldüm, ama sonra alışmaya başladım.” “Üzüldüm.” “Üzüldüm. Pandemi döneminde uzaktan eğitim benim için okula göre çok verimli geçmedi.” “Şaşırdım. Başta bir alışma sürecindeydim ama sonra uyum sağladım. Kısa süreceğini düşünmüştüm ama uzun sürdü.” “Şaşırdım, okulların nasıl uzaktan eğitimle devam edeceğini aklım almadı.” “Şaşkınlık hissettim.” “Başta mutlu oldum. Ama sonra yüz yüze görüşemediğim için üzüldüm.” “Bir garip hissettim ama mutluydum.”

Öğrencilerin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uzaktan eğitim için gerekli araçları (televizyon, bilgisayar, tablet, telefon vb.) temin edebilme durumu teması ile ilgili görüşlerinden elde edilen seçenekler ve dağılımları Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğrencilerin Uzaktan Eğitim İçin Gerekli Araçları Temin Edebilme Durumuna İlişkin Bulgular

Seçenekler	f	%
Evet	23	88,5
Kısmen	3	11,5
Hayır	-	-
Toplam	26	100

Tablo 4'te görüldüğü gibi öğrencilerin pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim için gerekli araçları temin edebilme durumu üç seçenekte toplanmıştır. Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, %88,5'lik kesimin "Evet", %11,5'lik kesimin "Kısmen" seçeneğini işaretlediği tespit edilmiştir. Buradan hareketle, pandemi sürecinde öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun ders devamlılığını sağlamak için gerekli materyalleri temin edebildikleri görülmektedir.

Öğrencilerin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitime uyum sağlayabilme durumu teması ile ilgili görüşlerinden elde edilen seçenekler ve dağılımları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Uyum Sağlayabilme Durumuna İlişkin Bulgular

Seçenekler	f	%
Evet	14	53,8
Kısmen	11	42,4
Hayır	1	3,8
Toplam	26	100

Tablo 5'te öğrencilerin pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitime uyum sağlayabilme durumu üç seçenekte toplanmıştır. Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, %53,8'lik kesimin "Evet", %42,4'lük kesimin "Kısmen", %3,8'lik kesimin "Hayır" seçeneğini işaretlediği tespit edilmiştir. Buradan hareketle, pandemi sürecinde öğrencilerin birçoğu uzaktan eğitime adapte olabilmişken bir kısmının da uyum sağlamaya çalıştığı görülmektedir.

Tablo 6'da öğrencilerin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimde öğretmen ve arkadaşlarıyla ilk canlı ders buluşmalarında ruhsal durumları temasına ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 6. Öğrencilerin Öğretmen ve Arkadaşlarıyla İlk Canlı Ders Buluşmalarında Ruhsal Durumlarına İlişkin Bulgular

Kodlar	f	%
Heyecanlı	13	50
Mutlu	6	23
Hiçbir şey hissetmeme	5	19
Tedirgin	3	11

Tablo 6'da görüldüğü üzere öğrencilerin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimde öğretmen ve arkadaşlarıyla ilk canlı ders buluşmalarında ruhsal durumları temasına ilişkin görüşlerinden dört kod elde edilmiştir. Buna göre, öğrencilerin uzaktan eğitimde öğretmen ve arkadaşlarıyla ilk buluşmalarında heyecanlı ve mutlu oldukları; ancak farklı bir yöntemle ders devamlılığının sağlanacağı için tedirgin veya herhangi bir duygu hissetmeyen öğrencilerin de var olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin duygularını belirttiği bazı ifadeler şöyledir: "Aslında ilk başlarda heyecanlandırdı uzaktan da olsa birbirimizle bir platform üzerinden konuşmak güzel geldi." "Heyecanlandım mutlu oldum." "İlk buluşmamızda heyecanlandım çünkü ilk defa arkadaşlarımla ve öğretmenlerimle uzaktan eğitimde canlı bir ders yapacaktık." "Mutlu ve heyecanlıydım." "Hepsini ayrı ayrı çok özlemişim onları görünce çok sevindim ve çok mutlu

oldum.” “Öğretmenimizle ve arkadaşlarımızla uzaktan da olsa ders işleyebildiğimiz için çok sevindim.” “Aslında hiçbir şey hissetmedim çok normal geldi. “Herhangi bir şey hissetmedim normal geldi.” “İlk buluşmamızda değişik bir his hissetmedim fakat sonralarda sıkıldım ve derslerden kopmaya başladım.” “İlk görüşmemizde tedirgindim nasıl davranacağımı bilemedim.”

Müzik öğretmenleri ve öğrencilerin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimde ders devamlılığını sağlamak için yararlandıkları platformlar temasına yönelik görüşlerinden elde edilen kodlar ve dağılımları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Uzaktan Eğitimde Kullanılan Platformlara Yönelik Bulgular

Kodlar	Öğretmen		Öğrenci	
	f	%	f	%
EBA	12	80	16	61
Zoom	11	73	19	73
K12	1	7	-	-
Microsoft Teams	1	7	2	7
Google Meet	-	-	4	15
EBA TV	-	-	2	8
Google Classroom	-	-	1	4
Teamlink	-	-	1	4

Tablo 7’de müzik öğretmenleri ve öğrencilerin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimde ders devamlılığını sağlamak için yararlandıkları platformlar temasından sekiz kod elde edilmiştir. Müzik öğretmenleri ve öğrencilerin derslerin takibi için birden fazla platformdan faydalandıkları görülmektedir. Kod dağılımına bakıldığında ise çoğunlukla EBA ve Zoom uygulamalarından yararlandıkları söylenebilir. Müzik öğretmenlerinin görüşlerine göre dersin verimini artırmak için farklı müzik sitelerinden de (Youtube, Pinterest, Facebook Müzik Öğretmenleri Sitesi vb.) yararlandıkları görülmektedir.

Müzik öğretmenlerinin görüşlerini belirttiği bazı ifadeler şöyledir: “EBA ve Zoom uygulamalarından yararlandım.” “EBA ve Zoom uygulamalarından yararlanıyoruz.” “Zoom ya da EBA üzerinden ders yapıyorum. Derslerimi genellikle hazırladığım notları öğrenciye yansıtarak işliyorum. Konuyla ilgili video izleteceksem Youtube’den yararlanıyorum.” “Kullandığım platformlar: Pinterest, Facebook Müzik Öğretmenleri Platformu, Youtube, EBA, Bazı yabancı sitelerden ritim kartları, orff ezgileri temin ediyorum.”

Bazı öğrencilerin ifadeleri ise; “Zoom.” “Bazen EBA bazen Zoom.” “EBA ve Zoom.” “EBA, Zoom, kısa bir süre için Google Meet’ti.”

Tablo 8’de müzik öğretmenleri ve öğrencilerin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde müzik derslerinin uzaktan eğitim ile yürütülmesiyle ilgili olumlu ve olumsuz düşünceleri temasına ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 8. Müzik Derslerinin Uzaktan Eğitim ile Yürütülmesiyle İlgili Olumlu ve Olumsuz Düşüncelere İlişkin Bulgular

Kodlar	Öğretmen		Öğrenci	
	f	%	f	%
Olumlu yönü yok	6	40	14	54
Müzik ve teknoloji ilişkisini aktarabilme	4	27	-	-
Derslerin ev ortamından yürütülmesi	-	-	7	27
Ders devamlılığının sağlanması	2	13	4	15
Okul çalgılarını evde unutma durumunun olmaması	-	-	3	12
Sınıf ortamındaki gürültüden uzak olma	1	7	3	12
Derslerin daha eğlenceli hale gelmesi	1	7	-	-
Daha fazla kaynağa ulaşabilme	1	7	-	-

İnovatif fikirlerin ortaya çıkması	1	7	-	-
Teorik konuların düzenli olarak işlenebilmesi	-	-	2	8
Verimli ders işleyebilme	1	7	-	-
Zaman ve mekân tasarrufu	-	-	1	4
Bireysel ve toplu çalışma/söyleme içerikli uygulamaların yapılamaması	10	67	7	27
İnternet bağlantısındaki sorunlar	4	27	6	23
Derslerin verimli geçmemesi	3	20	4	15
Derse katılım az olması	3	20	3	12
Materyal eksikliği	3	20	2	8
Sınıf ortamında gerçekleşen etkinliklerin kısıtlanması	3	20	1	4
Etkili iletişimin kurulamaması	2	13	-	-
İnternet altyapısının olmaması	2	13	-	-
Öğrencilere duyguları aktaramamak	2	13	-	-
Sorumluluk bilincinin azalması	2	13	-	-
Sosyal ortam ve ilişkilerin kurulamaması	-	-	4	15
Müzik dersinin olmaması	-	-	4	15
Senkronizasyon sorunu	1	7	3	12
Kameranın kapatılarak dersle ilgilenilmemesi	1	7	1	4
Ders takibinin yapılamaması	1	7	-	-
Konuların yavaş ilerlemesi	1	7	-	-
Müzik dersinin amacına uygun olarak işlenmemesi	-	-	1	4
Sınıf ortamının sağlanamaması	-	-	1	4
Teknolojik altyapı eksikliği	1	7	-	-
Ders süresinin ve sıklığının az olması	1	7	-	-
Yeterli kaynağın olmaması	1	7	-	-

Tablo 8’de görüldüğü gibi müzik öğretmenleri ve öğrencilerin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde müzik derslerinin uzaktan eğitim ile yürütülmesiyle ilgili olumlu düşünceleri temasına ilişkin görüşlerinden on iki kod elde edilmiştir. Müzik öğretmenleri ve öğrencilerin bir kısmı müzik derslerinin uzaktan eğitimle yürütülmesini olumlu bulmamıştır. Buna karşın, müzik ve teknoloji ilişkisinin aktarıldığı, derslerin ev ortamında yürütüldüğü, ders devamlılığının sağlandığı, gerekli durumlarda farklı fikirlerin ortaya çıktığı, zaman ve mekân tasarrufunun sağlandığı yönünde olumlu düşüncelere sahip oldukları da görülmüştür.

Müzik öğretmenlerinin görüşlerini belirttiği bazı ifadeler şöyledir: “Çok olumlu yanı olduğunu düşünmüyorum. Çünkü müzik dersi yüz yüze her zaman daha verimlidir.” “Müzik dersine ilişkin uzaktan eğitimin herhangi bir olumlu etkisi olduğunu düşünmüyorum. Çünkü yüz yüze eğitimde bile müziği öğrenciye sevdirmeyi çabalamak ve aynı zamanda dersi işlemek zor olmaktadır. Uzaktan bu durum çok daha zordur.” “Müzik ve teknoloji ilişkisini aktarabileceğimiz bir platform. Müziğin derslerdeki anlatımla sınırlılığını internet sayesinde genişletmek. Müzik kültürünü, dünya müziğini tanıtmak, enstrüman çeşitliliğini gösterip dinletebilmek.” “Pandemi sürecinde öğrencilerimizden uzak kalmamış olduk ve aktif olarak derslerimize devam ettik.” “Sınıf ortamının verdiği gürültü ve karmaşadan uzak verimli ders işleyebilmek.” “Mecbur kalındığında inovatif fikirlerin ortaya çıkabileceği görülmüş oldu.”

Bazı öğrencilerin ifadeleri ise; “Olumlu bir yönü yok.” “Olumlu pek bir yönü olduğunu düşünmüyorum.” “Uzaktan eğitimin olumlu olduğunu düşünmüyorum.” “Evde ders görmek çok daha rahat.” “Okula gitmeden evde eğitim almak daha güzel.” “Derslerden uzak kalmamış olduk.” “Evde flütümüzü unutma şansımız yok.” “Okuldaki gibi gereksiz yere konuşan arkadaşlar artık uzaktan eğitimde konuşmıyor.” “Yüz yüze eğitimde olan gürültü canlı eğitimde olmuyor o bizim için bir artı.”

Tablo 8’de görüldüğü üzere müzik öğretmenleri ve öğrencilerin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde müzik derslerinin uzaktan eğitimle yürütülmesiyle ilgili olumsuz düşünceleri temasına ilişkin görüşlerinden yirmi bir kod elde edilmiştir. Müzik öğretmenleri ve öğrencilerin

görüşlerine göre, internet bağlantısında yaşanan sorunlar ve senkronizasyon sorunu özellikle çalma/söyleme içerikli uygulamaların zorlukla yapılmasına neden olmaktadır. İnternet kesintisinden dolayı öğrenciler dersten çıkabilmektedir. Materyal eksikliği nedeniyle derse katılımın az olduğu söylenebilir. Uzaktan eğitimde öğrencilerle etkili bir iletişimin kurulamaması ve duyguların aktarılamaması müzik öğretmenleri tarafından olumsuz görüş olarak belirtilmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde yüz yüze eğitimdeki gibi sosyal ilişkiler kurulamadığı için öğrencilerde sıkılma meydana gelmektedir. Müzik dersinin olmaması öğrenciler için olumsuz olarak karşılanmaktadır. Bazı öğrencilerin ise kamerayı kapatarak dersi dinlemedikleri görülmektedir.

Müzik öğretmenlerinin görüşlerini belirttiği bazı ifadeler şöyledir: “Enstrüman çaldıramamak, senkronizasyon probleminden dolayı şarkı söyletirken çocukların seslerini duyamamak, göz teması kuramamak.” “Yine yetersiz internetten kaynaklı toplu çalma/söyleme de senkronizasyon tutmaması.” “Covid-19 müzik derslerini tamamen etkisiz hale getirmiş durumda. Enstrüman öğretebilme, koro, solo şarkılar söyletebilme birer hayal oldu.” “Müzik gibi uygulamaya dayalı dersleri kısıtlayan bir yöntem oldu. Koro, orkestra çalışmaları, konserler yapılamadı.” “Bir de uzaktan eğitimde melodika dahil hiçbir enstrüman tam randımanlı kullanılamamaktadır.” “Her öğrencinin imkanları maalesef eşit değil bu yüzden sınıf mevcudunu düşündüğümüz zaman derslere katılım çok az.” “Ülkemizdeki görev yaptığım bölgeden ötürü ilk zamanlarda bazı öğrencilerimizin evinde hala internet altyapısı yoktu. Bunun gibi teknik aksaklıklar zamanla düzeltilmeye çalışılsa da hala verimli olduğunu düşünmüyorum ki çoğu ailedeki kardeş nüfusu fazla olduğu için derslerin hepsine katılamıyorlar. Çünkü aynı anda birçok kardeşin dersi olabiliyor ve sadece 1 tablet onlar için yeterli olmuyor.”

Bazı öğrencilerin ifadeleri ise; “Hep birlikte flüt çalamayıp şarkı söyleyemememiz.” “Hep beraber şarkı söyleyemiyoruz. Ukulele çalardık artık çalamıyoruz.” “Birlikte flüt çalıp şarkı söyleyemiyoruz.” “Bir çalgı veya söyleme gibi etkinlikler yapılamıyordu kısacası müzik yoktu.” “İnternet kesintisinden dolayı bazen sistemden çıkabiliyorum.” “Derslere bağlanmada sıkıntı yaşıyoruz.” “İnternetin bağlantı sorunu gibi teknik sıkıntılar, öğretmenin ne dediğini tam kavrayamama, ekranın donması ve bazen sesin gelmemesi, ev ortamından dolayı derse yeterince konsantre olmamama.” “Yüz yüze dersler daha keyifli, uzaktan olunca beraber olamıyoruz ve sıkılıyorum.” “Ders sırasında oynayamıyoruz.” “Arkadaşlarım yanımda değil ve eğlenceli olmuyor.” “Birliktelik ve ders işleyişinin daha sağlıklı olmasından bence yüz yüze daha iyi.” “Müzik dersinin olmaması.” “Kameraları kapatıp dersi dinlemeyenler olabiliyor.”

Müzik öğretmenlerinin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimde teorik konular ile bireysel ve toplu çalma/söyleme içerikli uygulamaların verimliliği temasına yönelik görüşlerinden elde edilen kodlar ve dağılımları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Uzaktan Eğitimde Teorik Konular ile Bireysel ve Toplu Çalma/Söyleme İçerikli Uygulamaların Verimliliğine Yönelik Bulgular

	Kodlar	f	%
Teorik Konular	Verimli	13	86,7
	Verimli değil	2	13,3
Bireysel Çalma/Söyleme İçerikli Uygulamalar	Verimli	5	33,3
	Verimli değil	10	66,7
Toplu Çalma/Söyleme İçerikli Uygulamalar	Verimli	-	-
	Verimli değil	15	100
Toplam		15	100

Tablo 9’da müzik öğretmenlerinin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimde teorik konular ile bireysel ve toplu çalma/söyleme içerikli uygulamaların verimliliği hakkındaki görüşleri ikişer kod altında toplanmıştır. Müzik öğretmenlerinin neredeyse tamamı uzaktan eğitimde teorik konuların verimli geçtiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Müzik öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde, uzaktan eğitimde müzik derslerinin teorik olarak anlatımını çeşitli görseller ile destekledikleri görülmektedir. Buna karşın teorik konuların verimli geçmediğini ifade eden müzik öğretmenlerinin ise, derse katılımın az ve ders sürelerinin kısa olması bakımından derslerin verimsiz geçtiği yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Müzik öğretmenlerinin büyük çoğunluğu bireysel çalma/söyleme içerikli uygulamaların uzaktan eğitimde verimli geçmediği yönünde görüş bildirmişlerdir. Müzik öğretmenlerinin görüşlerine göre uzaktan eğitim süreci bireysel çalma/söyleme içerikli uygulamaları kısıtlayan bir dönem olmuştur. Senkronizasyon sorunu ve internet bağlantısında yaşanan aksaklıklar bireysel çalma/söyleme içerikli uygulamaların yapılamamasına neden olmaktadır. Bunun yanı sıra öğrenci performansına anında dönüt verilememesi öğrenme süresini uzatmaktadır. Buna karşın bireysel çalma/söyleme içerikli uygulamaların verimli geçtiğini ifade eden müzik öğretmenlerinin ise, şarkı söyleme ve enstrüman çalmada bir problemin yaşanmadığı, yüz yüze eğitimdeki kadar olmasa da bireysel olarak şarkı öğretiminin yapılabildiği yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Müzik öğretmenlerinin tamamı da toplu çalma/söyleme içerikli uygulamaların uzaktan eğitimde verimli geçmediği yönünde görüş bildirmişlerdir. Müzik öğretmenlerinin görüşlerine göre senkronizasyon sorunu ve internet bağlantısında yaşanan sorunlar toplu çalma/söyleme içerikli uygulamaların yapılmasına engel olmaktadır. Buna göre, uzaktan eğitimde toplu çalma/söyleme içerikli uygulamaların verimli bir şekilde geçmediği söylenebilir.

Teorik konuların verimli geçtiği yönünde görüş bildiren bazı müzik öğretmenlerinin ifadeleri şöyledir: *“Teorik konuların verimliliği olumlu yönde olmuştur. Konu üzerinde daha uzun durulmuştur.” “Teorik konularla ilgili verimli geçiyor.” “Teorik konuların verimliliği hakkında herhangi bir problem yaşamıyorum. Gayet verimli işliyorum.” “Teoriyi vermek uzaktan eğitimde uygulamadan daha verimli oluyor. Çeşitli slaytlarla görsellerle destekleniyor.”* Teorik konuların verimli geçmediği yönünde görüş bildiren bazı müzik öğretmenlerinin ifadeleri ise; *“Verimliliği benim için yarı yarıya düşmüştür, zaten köy okulu olduğu için şartlardan ötürü çocukların en fazla yarısı derse girebilmektedir ve onların da yarısı arada bir derse girmektedir. Teorik bilgiyi olduğu kadar derslerde piyanoyu kullanarak öğretiyorum.” “Ders saatimizin haftada bir saat olması zaten bu durumu zora sokuyor ki uzaktan eğitim sürecinde ders saatleri 30 dk. ile sınırlı olduğu için öğrencilerin derse girmesini beklemek bile 10 dakikanın geçmesine sebep oluyor. Normalde 1 haftada verilmesi gereken kazanımı en az 2 haftada vermek durumunda kalıyorum.”*

Bireysel çalma/söyleme içerikli uygulamaların verimli geçmediği yönünde görüş bildiren bazı müzik öğretmenlerinin ifadeleri şöyledir: *“Senkron sorunu nedeniyle bireysel çalma/söyleme yapılamıyor.” “Bireysel çalma ve söyleme uzaktan eğitimde hiç verimli değildi. Çocukların yanında olamadığım ve hemen müdahale edemediğim için öğrenme süreleri biraz daha uzadı.” “Bireysel çalım ve söylemleri kısıtlayan bir dönem oldu. Öğrenci ile yüz yüze gelemeden uzaktan müdahale etmek hiç de kolay değil.”* Bireysel çalma/söyleme içerikli uygulamaların verimli geçtiği yönünde görüş bildiren bazı müzik öğretmenlerinin ifadeleri ise; *“Öğrencilerim derse katılımı zor sağlamakta ve çoğu öğrencinin köyleri karantinada olduğu için herhangi bir çalgı aleti aldırılmamış bulunuyorum. Şarkı söyleme etkinliklerinde yüz yüze*

eğitimde yaptığım gibi önce kendim söyleyip daha sonra öğrencileri gruplara ayırarak onlara tekrar ettirmenin verimli olacağını düşündüm. Fakat katılımın azlığından dolayı tek tek söylettirip şarkıyı veya marşı bu şekilde öğrendiler. Yüz yüze eğitimdeki gibi olmasa da söyleme konusunda başarılı olduğumuzu düşünüyorum.” “Bireysel şarkı söyleme ve enstrüman çalmada herhangi bir sıkıntı olmuyor. Sadece bazen bilgisayarlarının ses sisteminde ya da internet probleminden kaynaklı ses gidebiliyor.” “Teknik ses-mikrofon-internet bağlantısı aksaklıklarını saymazsak bireysel çalma-söyleme uygulamalarımız verimli geçiyor.”

Toplu çalma/söyleme içerikli uygulamaların verimli geçmediği yönünde görüş bildiren bazı müzik öğretmenlerinin ifadeleri şöyledir: *“Toplu olarak çalma ve söyleme yaptırmıyorum. Çevrim içi uzaktan eğitim araçlarıyla senkronu tutturmak mümkün olmuyor.” “Maalesef teknik aksaklıklardan ötürü toplu çalma-söyleme etkinliklerini gerçekleştiremiyoruz.” “Uzaktan eğitim sürecinde canlı derslerimizde toplu çalma/söyleme senkronizasyonu sağlama konusunda zorlandığımız konulardan biri bu nedenle, canlı derslerimizde toplu etkinliklere yer vermek verimli olmuyor.” “Toplu çalma ve söyleme yapılamamıştır. Çünkü senkron tutmamıştır.” “Koro, orkestra ve çeşitli birliktelik gerektiren aktiviteler istediğimiz ölçüde yapılamamaktadır. Buna en büyük sebep de senkronizasyon sorunu olmuştur.”*

Öğrencilerin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimde çalma/söyleme içerikli uygulamaların yapılabilme ve bu uygulamalardan keyif alma durumu teması ile ilgili görüşlerinden elde edilen seçenekler ve dağılımları Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Uzaktan Eğitimde Çalma/Söyleme İçerikli Uygulamaların Yapılabilme ve Bu Uygulamalardan Keyif Alma Durumuna İlişkin Bulgular

Çalma/Söyleme İçerikli Uygulamaların Yapılabilme Durumu			Çalma/Söyleme İçerikli Uygulamaları Yaparken Keyif Alma Durumu		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Hayır	10	38,5	Hayır	11	42,3
Evet	9	34,6	Evet	9	34,6
Kısmen	7	26,9	Kısmen	6	23,1
Toplam	26	100	Toplam	26	100

Tablo 10’da görüldüğü gibi müzik dersi alan öğrencilerin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimde çalma/söyleme içerikli uygulamaların yapılabilme durumu üç seçenekte toplanmıştır. Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, %38,5’lik kesimin “Hayır”, %34,6’lık kesimin “Evet”, %26,9’luk kesimin “Kısmen” seçeneğini işaretlediği tespit edilmiştir. Buna göre, çalma/söyleme içerikli uygulamaların yapılma/yapılamama durumunun birbirine yakın olduğu söylenebilir.

Tablo 10’da görüldüğü üzere öğrencilerin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimde çalma/söyleme içerikli uygulamaları yaparken keyif alma durumu üç seçenekte toplanmıştır. Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, “Hayır” seçeneğini %42,3’lük kesimin, “Evet” seçeneğini %34,6’lık kesimin, “Kısmen” seçeneğini %23,1’lik kesimin işaretlediği tespit edilmiştir. Buradan hareketle, öğrencilerin birçoğu çalma/söyleme içerikli uygulamalar yapıldığında keyif alamazken, “Kısmen” ve “Evet” seçeneğini işaretleyenlerin sayısının da oldukça fazla olduğu söylenebilir.

Müzik öğretmenleri ve öğrencilerin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimde canlı derslere katılım durumu teması ile ilgili görüşlerinden elde edilen kodlar, seçenekler ve dağılımları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Canlı Derslere Katılım Durumuna Yönelik Bulgular

Kodlar	Öğretmen		Seçenekler	Öğrenci	
	f	%		f	%
Derse katılım az	12	80	Evet	20	76,9
Derse katılım çok	3	20	Hayır	4	15,4
			Kısmen	2	7,7
Toplam	15	100	Toplam	26	100

Tablo 11’de görüldüğü gibi müzik öğretmenlerinin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimde öğrencilerin canlı derslere katılım durumu ile ilgili görüşleri iki kod etrafında toplanmıştır. Müzik öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun uzaktan eğitimde öğrencilerin canlı derslere katılımının yetersiz olduğu yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Müzik öğretmenlerinin görüşlerine göre, canlı derslere katılımın az olmasının sebebi öğrencilerin derslere katılım için gerekli araçları temin edememeleridir. Bu da ders devamlılığını ve ilerlemeyi büyük ölçüde etkilemektedir. Derse katılımın çok olduğunu belirten müzik öğretmenlerinin ikisinin özel birinin devlet okulunda görev yaptığı dikkate alındığında, ders devamlılığının yüksek olduğu yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Canlı derslere katılımın az olduğu yönünde görüş bildiren bazı müzik öğretmenlerinin ifadeleri şöyledir: *“Katılım yetersiz veya devamlılık olmuyor, olamıyor. Bu da ilerlemeyi büyük ölçüde etkiliyor.” “Zorunluluk hissediyorlar ve hepsi de katılmıyor.” “Bu sayı gerçekten çok az. Gerek öğrencilerin maddi yetersizliğinden doğan telefon/bilgisayar/tablet vs. ihtiyacı, gerekse internet problemlerinden dolayı bu sayı %10 civarında...” “Maddi durumlarının yetersizliği veya müzik dersinin önemsizlenmesi nedeniyle derse katılım sayısı sınıf bazında en fazla 3 en az ya girmiyorlar ya da 1 kişi, genellikle kimse gelmiyor. Öğrenciler arasında şu sözü duydum, ‘Müzik boştur girmeye gerek yok’ bu sözü yıllardır gerek veliler ve okul müdürlerinin dersi önemsizleştirmesine bağlıyorum.” “Materyal eksikliği, ailedeki kardeşlerin aynı anda dersinin olması ve bu sebeple derslerin çakışması ile keyfi katılmama durumları yüzünden genellikle sınıf mevcudunun yarısı kadar öğrencim oluyor.” “Öğrencilerin canlı derslere katılımı ya da katılamama durumları keyfi değil, internet altyapısı yetersizliğinden ve bilgisayar, laptop, tablet gibi elektronik aletlerin olmamasından kaynaklanmaktadır.”* Canlı derslere katılımın çok olduğu yönünde görüş bildiren bazı müzik öğretmenlerinin ifadeleri ise; *“Derse katılım düzeyi son derece yüksektir.” “Öğrencilerimin canlı derslere katılımı oldukça iyi kategorisinde.”*

Tablo 11’de görüldüğü üzere öğrencilerin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimde müzik derslerinde canlı derslere katılım durumu üç seçenekte toplanmıştır. Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, “Evet” seçeneğini %76,9’luk kesimin, “Hayır” seçeneğini %15,4’lük kesimin, “Kısmen” seçeneğini %7,7’lik kesimin işaretlediği tespit edilmiştir. Buna göre, öğrencilerin büyük çoğunluğu uzaktan eğitimde müzik derslerine canlı olarak katılabiliyorken, bir kısmının da katılamadığı görülmektedir.

“Hayır” seçeneğini işaretleyen öğrencilerin belirtmiş oldukları bazı ifadeler şöyledir: *“Müzik dersi yoktu.” “Hayır, çünkü müzik dersi yüz yüze eğitimde de verilmiyordu.” “Öğretmen ders açmadı.”* Bu görüşler doğrultusunda, müfredat dâhilinde müzik derslerinin olmasına rağmen yüz yüze eğitimde de müzik dersinin verilmediği, müzik dersinin verildiği okullarda ise uzaktan eğitim sürecinde öğretmenin dersi işlemediği görülmektedir.

Müzik öğretmenleri ve öğrencilerin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimde verilen ödevlerin geri iletilme durumu teması ile ilgili görüşlerinden elde edilen seçenekler ve dağılımları Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12. Verilen Ödevlerin Geri İletilme Durumuna Yönelik Bulgular

Öğretmen			Öğrenci		
Seçenekler	f	%	Seçenekler	f	%
Kısmen	8	53,3	Evet	14	54
Evet	6	40	Hayır	7	26,8
Hayır	1	6,7	Kısmen	5	19,2
Toplam	15	100	Toplam	26	100

Tablo 12’de görüldüğü gibi müzik öğretmenlerinin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimde verilen ödevlerin geri iletilme durumu üç seçenekte toplanmıştır. Müzik öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde, “Kısmen” seçeneğini %53,3’lük kesimin, “Evet” seçeneğini %40’lık kesimin, “Hayır” seçeneğini %6,7’lik kesimin işaretlediği tespit edilmiştir. Buradan hareketle, pandemi sürecinde öğrencilere verilen ödevlerin öğretmene tam anlamıyla iletilmediği söylenebilir.

Tablo 12’de görüldüğü üzere öğrencilerin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimde ders öğretmeninin sisteme yüklediği ödevleri yapma durumu üç seçenekte toplanmıştır. Öğrencilerin görüşleri incelendiği, “Evet” seçeneğini %54’lük kesimin, “Hayır” seçeneğini %26,8’lik kesimin, “Kısmen” seçeneğini %19,2’lik kesimin işaretlediği tespit edilmiştir. Buna göre, müzik derslerinde öğrencilerin birçoğunun sisteme yüklenen ödevleri yaptıkları görülmektedir.

“Hayır” seçeneğini işaretleyen öğrencilerin belirtmiş oldukları bazı ifadeler şöyledir: “Öğretmenimiz ödev vermiyor.” “Bize ödev sözlü olarak söyleniyor.” Bu görüşlere göre, ders öğretmenin bazıları öğrencilere ödev vermemekte, bazılarının ise ödevleri sözlü olarak bildirdikleri görülmektedir.

Öğrencilerin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinden uygulanan uzaktan eğitimde müzik öğretmeninin sisteme yüklediği ders notlarına ulaşabilme durumu teması ile ilgili görüşlerinden elde edilen seçenekler ve dağılımları Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13. Öğrencilerin Sisteme Yüklenen Ders Notlarına Ulaşabilme Durumuna Yönelik Bulgular

Seçenekler	f	%
Evet	15	57,7
Hayır	6	23
Kısmen	5	19,3
Toplam	26	100

Tablo 13’te öğrencilerin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimde ders öğretmeninin sisteme yüklediği ders notlarına ulaşabilme durumu üç seçenekte toplanmıştır. Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, %57,7’lik kesimin “Evet”, %23’lük kesimin “Hayır”, %19,3’lük kesimin “Kısmen” seçeneğini işaretlediği tespit edilmiştir. Buna göre, müzik derslerinde öğrencilerin birçoğunun sisteme yüklenen ders notlarına ulaşabildikleri görülmektedir.

“Hayır” seçeneğini işaretleyen öğrencilerin belirtmiş oldukları bazı ifadeler şöyledir: “Ders notu yüklenmiyor.” “Öğretmenim ders notu yüklediği için.” Bu görüşlerden hareketle, ders öncesinde veya sonrasında bazı öğretmenlerin sisteme ders dokümanını yüklediği anlaşılmaktadır.

Tablo 14’te müzik öğretmenlerinin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde müzik derslerinin uzaktan eğitim ile yürütülmesinin yüz yüze eğitime göre avantaj ve dezavantajları temasına yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 14. Müzik Derslerinin Uzaktan Eğitim ile Yürütülmesinin Yüz Yüze Eğitime Göre Avantaj ve Dezavantajlarına Yönelik Bulgular

Kodlar	f	%
Avantajı yok	5	33
Bilgiye daha hızlı ulaşabilme	3	20
Daha fazla içeriğe ulaşabilme	2	13
Teorik olarak daha fazla bilginin verilebilmesi	2	13
Çağdaş eğitime daha hızlı adapte olabilme	1	7
Müziğe hevesli öğrencilerle ders işleyebilme	1	7
Müzik ve teknoloji ilişkisini aktarabilme	1	7
Online ortamda öğrencinin kendine olan güveninin artması	1	7
Virüs bulaş riskinin en aza indirilmesi	1	7
Uygulama içerikli etkinliklerin yapılamaması	8	53
Etkili iletişimin az olması	4	26
Fırsat ve imkân eşitsizliği	3	20
Öğrenme eşitsizliği	2	13
Öğrenciye anında müdahale edememe	2	13
Derse katılımın az olması	1	7
Dezavantajı yok	1	7
Görmeyle ilgili yaşanan sağlık sorunları	1	7
Öğrencilere duyguları aktaramamak	1	7
Müziksel anlamda yeteneğe sahip öğrencileri kısıtlaması	1	7
Öğrencilerin müzikal yeteneğini keşfedememe	1	7
Öğrenilen konuların pratiğe dökülememesi	1	7
Teknolojik altyapı ve internet bağlantısındaki sorunlar	1	7

Tablo 14'te görüldüğü gibi müzik öğretmenlerinin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde müzik derslerinin uzaktan eğitim ile yürütülmesinin yüz yüze eğitime göre avantajları temasına yönelik görüşlerinden dokuz kod elde edilmiştir. Tablo incelendiğinde, müzik öğretmenleri derslerin uzaktan eğitimle yürütülmesini bir avantaj olarak görmemiş; ancak bilgiye daha hızlı ulaşabilme, daha fazla içeriğe ulaşabilme, teorik olarak daha fazla bilgiyi verebilme ve çağdaş eğitime daha hızlı adapte olabilme yönünde yüz yüze eğitime göre avantaj olarak gördükleri söylenebilir.

Müzik öğretmenlerinin görüşlerini belirttiği bazı ifadeler şöyledir: *“Avantajı yok.” “Müzik tüm duyguları gün yüzüne çıkartma işlemidir. Uzaktan eğitimde bu işlem neredeyse imkânsız. Bir avantaj söz konusu değil.” “Aslında avantaj açısından bakacak olursak bilgiye daha çabuk ulaşabiliyor.” “Araştırmaya ve anında bilgiye ulaşmaya olanak sağlıyor.” “Avantajı sadece aradığımız kaynak parçaları internet ortamında hemen ulaşmamız olmuştur.” “Teknolojik çağda sadece öğretmen anlatımıyla sınırlı kalmayıp daha çok içerik sunulabiliyor.” “Tek avantajının geleneksellikten çıkıp çağdaş eğitime daha hızlı adapte olmamızı sağladığını düşünüyorum.” “Çok avantaj göremiyorum ama derse giren azınlık öğrenci ile özel ders gibi ders işlenebilmektedir.” “Müziksel anlamda yeteneği yetersiz olan öğrenciler online ortamda kendilerine çok daha fazla güveniyorlar ve müziğe karşı ön yargıları en aza indirgeniyor.”*

Tablo 14'te görüldüğü üzere müzik öğretmenlerinin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde müzik derslerinin uzaktan eğitim ile yürütülmesinin yüz yüze eğitime göre dezavantajları temasına yönelik görüşlerinden on üç kod elde edilmiştir. Müzik öğretmenlerinin derslerin uzaktan eğitimle yürütülmesini; uygulama içerikli etkinliklerin yapılamaması ve buna bağlı olarak öğrenilen konuların pratiğe dökülememesi, etkili iletişimin az olması, fırsat ve imkân eşitsizliğinin yaşanması sebebiyle derse katılımın az olması gibi sorunlar nedeniyle yüz yüze eğitime göre dezavantaj olarak gördükleri söylenebilir.

Müzik öğretmenlerinin görüşlerini belirttiği bazı ifadeler şöyledir: *“Birlikte çalma-söyleme, beden ritim perküsyon etkinlikleri gibi eğitsel oyunların sınıf içi etkinliklerle*

desteklenememesi.” “Dezavantajı toplu olarak çalma/söyleme etkinliklerini gerçekleştirilemiyor.” “Dezavantaj olarak da uygulamalı derslerin kesinlikle yüz yüze olması gerekiyor.” “Uzaktan eğitimde öğrenciyi müzik anlamında tanımak çok zor. Yüz yüze eğitimde müzik anlamında öğrenciye çok şey katılabilir. Örneğin duygu ve düşüncelerini gerek bir saz ile gerekse söz ile öğretmenine ve tüm arkadaşlarına aktarabilir.” “Öğretmen-öğrenci etkileşiminin azalmasından ötürü müzik derslerinde uygulanan etkinlik sayılarının azalması genel olarak uygulamalı bir ders olan müzik dersi için verimi azaltabiliyor.” “Dersler yüz yüze olmadığı için etkileşimimiz en aza indirgenmiş durumda. Bu da derslerin verimsiz geçmesine neden oluyor.” “Sınıf mevcudunun tamamının katıldığı bir ders hiç işlemedik. Bu durum bizi çok üzüyor. Öğrencilerimiz arasındaki fırsat eşitsizliği belirginleşiyor. Fazla bilgisayar-tablete maruz kaldıkları için göz ile ilgili sağlık sorunları yaşanabiliyor.”

Tablo 15’te öğrencilerin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimde müzik derslerine yönelik yaşadıkları sorunlar temasına ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 15. Öğrencilerin Uzaktan Eğitimde Müzik Derslerine Yönelik Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Bulgular

Kodlar	f	%
İnternet bağlantısındaki sorunlar	10	38
Bireysel ve toplu çalma/söyleme içerikli uygulamaların yapılamaması	7	27
Herhangi bir sorun yok	5	19
Müzik dersinin olmaması	4	15
Materyal eksikliği	2	8
Müzik dersinin amacına uygun olarak işlenmemesi	2	8
Senkronizasyon sorunu	2	8
Sınıf ortamının sağlanamaması	1	4

Tablo 15’te öğrencilerin Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimde müzik derslerine yönelik yaşadıkları sorunlar temasına ilişkin görüşlerinden sekiz kod elde edilmiştir. Öğrencilerin görüşleri doğrultusunda, internet bağlantısında yaşanan aksaklıklar nedeniyle bireysel ve toplu çalma/söyleme içerikli uygulamaların yapılamadığı görülmektedir. Bunun yanı sıra müfredat dahilinde olan müzik dersleri bazı okullarda öğrencilere verilmemektedir. Materyal eksikliği nedeniyle derse katılımın az olduğu görülmektedir. Müzik derslerinde film izleme gibi ders dışı etkinliklerin yapılması dersin amacına uygun olarak işlenmediğini göstermektedir.

Öğrencilerin görüşlerini belirttiği bazı ifadeler şöyledir: “İnternet yüzünden bazen derse giremiyorum.” “Bazen derse bağlanamıyorduk.” “İnternet kesintisinden dolayı dersim kesiliyor.” “Bir sorun yaşamadım ancak internet bazen çekmiyor, ekran donuyor, sesler kesilebiliyor. Uygulamalı derslerimizi bu yüzden de yapamıyoruz.” “İnternetin bağlantı sorunu gibi teknik sıkıntılar, öğretmenin ne dediğini tam kavrayamama.” “Okuldaki gibi öğretmenle birlikte şarkı söyleyemiyorduk çünkü uzaktan eğitimde öğretmenle birlikte söylerken sesler çok karışıyordu.” “Çalma/söyleme derslerimizi yapamıyoruz.” “Okuldayken koro grubundaydım orada yüz yüze çalışmalar yapıyorduk. Ancak uzaktan eğitimde bu pek mümkün olmadı.” “Ne öğretmenimle ne de arkadaşlarımla birlikte bir şeyler çalıp söyleyemiyoruz.” “Aslında ben müzik dersinde pek bir sıkıntı yaşamadım.” “Bir sorun yaşamadım.” “Müzik dersi ile alakalı bir sorunum yok sadece yüz yüze eğitimde dersler daha keyifli ve eğlenceli geçiyordu.” “Müzik dersi işlemedik.” “Müzik dersi yoktu o yüzden bir sorunum da olmadı.” “Kısacası müzikle ilgili hiçbir ders verilmedi. Bu yüzden yaşadığım sorun derslerin verilmemesi.” “Biraz sıkıcı geliyor film izliyoruz.”

Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uzaktan eğitimi uygulayan müzik öğretmenleri ve öğrencilerin önerileri temasına yönelik görüşlerden elde edilen kodlar ve dağılımlar Tablo 16’da sunulmuştur.

Tablo 16. Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitimi Uygulayan Öğretmen ve Öğrencilerin Önerilerine Yönelik Bulgular

Kodlar	Öğretmen		Öğrenci	
	f	%	f	%
Fırsat ve imkân eşitliği sağlanmalı	7	47	9	35
Bağlantı ve senkronizasyon sorunları çözülmeli	2	13	5	19
Müfredat uzaktan eğitime yönelik yeniden düzenlenmeli	2	13	2	8
Önerim yok	2	13	2	8
Uygulama içerikli etkinlikler uzaktan eğitimle verilmemeli	2	13	-	-
Uzaktan eğitim uygulamaları geliştirilmeli	1	7	2	8
Derslerde kameralar açık tutulmalı	-	-	4	15
Müzik dersi okulda verilmeli	-	-	4	15
Aktif katılım sağlanmalı	1	7	-	-
Ders içi etkinlikler ve materyaller önceden belirlenerek hazır bulundurulmalı	1	7	-	-
Ders seçmeli olabilir	1	7	-	-
Süreç hakkında velilere kısa bir eğitim verilerek evde öğrencinin ders takibi yapılabilir	1	7	-	-
Uygulamaların yerini alabilecek yeni yazılımlar ve öğretim teknikleri geliştirilebilir	1	7	-	-
Yüz yüze eğitimde sağlanan sosyal ortam ve ilişkiler oluşturulmalı	1	7	-	-
Tedbirlere uyarak yüz yüze eğitime geçilmeli	-	-	2	8
Ders devamlılığı zorunlu tutulmalı	-	-	1	4

Tablo 16’da görüldüğü gibi Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde uzaktan eğitimi uygulayan müzik öğretmenleri ve öğrencilerin önerileri temasına yönelik verdikleri cevaplardan on altı kod elde edilmiştir. Müzik öğretmenleri ve öğrencilerin görüşleri doğrultusunda, her öğrenci için fırsat ve imkân eşitliğinin sağlanması gerekli görülmektedir. Yaşanan bağlantı ve senkronizasyon sorunları çözülmelidir. Bununla birlikte, uzaktan eğitimde çalma/söyleme içerikli uygulamalardan istenildiği şekilde verim alınamamaktadır. Bu sebeple, uygulama içerikli etkinliklerin yüz yüze verilmesi önerilmektedir. Öte yandan dersi istekli öğrencilerle işleyebilmek için dersin seçmeli olması önerilmektedir. Bu süreçte öğrencilerin derslerde sıkılmalarını önlemek amacıyla sosyal ortam ve ilişkilerin kurulması yönünde de öneride bulunulduğu görülmektedir.

Müzik öğretmenlerinin görüşlerini belirttiği bazı ifadeler şöyledir: “Öncelikle fırsat eşitliği tam anlamında sağlanamadı. Derse girecek bir cihazı olmayan ya da interneti olmayan birçok öğrenci var. Fırsat eşitliği sağlanmalıdır.” “Her öğrenciye eşit ve aynı imkânlarla uzaktan eğitim ortamları sağlanmalı. Uzaktan eğitim araçlarına ihtiyacı olan öğrencilerin tespit edilip gereksinimlerinin karşılanması gerekir (Tablet, bilgisayar, internet vb.).” “Bütün öğrencilerin katılabilmesi için bedava internet ve tablet desteği sağlanması şart ancak bu şekilde derse katılımın artması ile verim artırılabilir.” “Öncelikle her sınıfa üçer tablet dağıtmak yerine her öğrenciye birer tablet verilmeli. İnternet altyapısı olmayan köy okulları var, köydeki çocuklar derslere katılamıyor. Kesinlikle öğrencilere operatörlerden internet desteği sağlanmalı. ‘Anne-babamın interneti biteceği için derse katılamayacağım’ diye mesaj atan çok fazla öğrencimiz var (Kardeş sayısı çok olduğu için internet kotası sıkıntısı yaşıyorlar).” “Uygulamalı derslerin kesinlikle uzaktan olmayacağını düşünüyorum.” “Bu süreçte yapabileceğimiz en temel şey öğrencileri uzaktan eğitim platformlarına daha fazla dahil etmek ve eksikleri gidermek.” “Müzik dersine yönelik uzaktan eğitimde teorik konular dışında ilerleme olacağını düşünmüyorum.” “Dersteki uygulamaların yerini alabilecek yeni yazılımlar ve yeni öğretim teknikleri geliştirilebilir. Örnek olarak yüz yüze derslerde notaları tahtada yazıp

seslendiriyorduk. Uzaktan eğitimde finale diye bir program var oradan derslere devam ediyorum.”

Bazı öğrencilerin ifadeleri ise; “Devletin fırsat eşitliği tanıyarak imkânı olmayan öğrencilere tablet, bilgisayar vb. yardımda bulunması.” “Ücretsiz ve devamlı olarak internet desteği sağlanabilir.” “Evde başka kardeşimin dersi olduğu zaman ben derslere giremiyorum bu yüzden de derslerde geri kalabiliyorum.” “EBA’ya bağlanabilelim.” “İnternetin iyileştirilmesi.” “Dersleri kesintisiz olarak takip edebilelim.” “EBA’da derslerde kameralar açık olsun.” “Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilere karşı daha sert bir politika izlemeleri gerektiğine inanıyorum. Çünkü çoğu öğrenci kamerasını açmıyor ve öğretmenin ikazlarını dinlemiyorlar. Bu da ders akışını bozuyor.”

Müzik öğretmenlerinin gelecekte meydana gelebilecek pandemi ve doğal afetlere karşı uzaktan eğitim uygulamaları ile ilgili önerileri temasına yönelik görüşlerden elde edilen kodlar ve dağılımlar Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. Öğretmenlerin Gelecekte Meydana Gelebilecek Pandemi ve Doğal Afetlere Karşı Uzaktan Eğitim Uygulamaları ile İlgili Önerilerine Yönelik Bulgular

Kodlar	f	%
Fırsat ve imkân eşitliği sağlanmalı	6	40
Uzaktan eğitim uygulamaları geliştirilmeli ve teknik sorunlar giderilmeli	3	20
Tavsiye yok	2	13
Çalma/söyleme içerikli uygulamaların dışındaki dersler uzaktan eğitimle verilebilir	2	13
Her duruma karşı her ders için eğitim paketleri hazırlanmalı	2	13
Eğitim fakültelerinde uzaktan eğitim ve teknikleri adı altında yeni bir ders konulabilir	1	7
Her senaryoya karşı öğretmen ve öğrencilere gerekli seminerler verilmeli	1	7
Müzik gibi sanat dersleri seçmeli yapılmalı	1	7
Müzik gibi sanat derslerinde öğrencilerin var olan yeteneklerinin körelmesini önlemek amacıyla yaratıcı etkinlikler yapılmalı	1	7
Uzaktan eğitimle verilecek dersler için müfredat değişikliğine gidilebilir	1	7

Tablo 17’de görüldüğü üzere müzik öğretmenlerinin gelecekte meydana gelebilecek pandemi ve doğal afetlere karşı uzaktan eğitim uygulamaları ile ilgili önerileri temasına verdikleri cevaplardan on kod elde edilmiştir. Müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda, her öğrenci için fırsat ve imkân eşitliğinin sağlanması gerekli görülmektedir. Uzaktan eğitim uygulamaları geliştirilmeli ve teknik sorunlar çözülmelidir. Uygulama içerikli etkinliklerin dışındaki derslerin bir kısmının uzaktan eğitimle verilmesi sağlanarak bu gibi süreçlere hazırlık yapılabilir. Her duruma karşı her ders için eğitim paketleri hazırlanabilir. Müziğe ilgisi olan öğrencilerin yeteneklerinin körelmemesi adına yaratıcı etkinlikler yapılabilir. Uzaktan eğitimle verilecek derslerde müfredat değişikliğine gidilmesinde de derslerin verimini artıracığı düşünülmektedir.

Müzik öğretmenlerinin görüşlerini belirttiği bazı ifadeler şöyledir: “Herkes, her eve, her öğrenciye ulaşılmalıdır. Günümüzde eğitim uzaktan eğitime çevrildiyse katılımı artırmak ve eğitim kalitesini düşürmemek adına herkesin uzaktan eğitime ulaşması sağlanmalıdır.” “Teknolojiye erişilebilirlik açısından herkesin aynı eşitliğe sahip olması için çalışmalar yapılmalıdır.” “Uzaktan eğitim hiçbir zaman yüz yüze eğitimin yerini tutmayacaktır. Dersi anlatırken öğrencinin gözünün içine bakmak ve ne hissettiğini anlamak uzaktan mümkün değildir. Uzaktan eğitimde yapılacak tek şey ülkenin batısından doğusuna her öğrencinin eşit şartlarda eğitim alabilmesini sağlamaktır. Böylece eğitimde fırsat eşitliği sağlanacaktır.” “Bu süreçte uzaktan eğitimde çocukların daha çok derse girebilmesi için, internet ve tablet desteği sağlanmalı.” “Millî Eğitim Bakanlığı’nın EBA platformu daha iyi duruma getirilebilir.” “Bu ve buna benzer durumlarda pandemi sürecinde oluşan zorunlu koşulların bizi her zaman yenilikçi

olmaya, ders içi plan ve programlarımızı uzaktan daha işlevsel hale getirmemizi zorunlu kılmış olup, bilgisayar teknik ve donanımların güncel halde kullanıp, teknolojiyi yakından takip etmemizin çok önemli olduğuna önderlik etmiştir.” Eğitim fakültelerinde sadece yüz yüze eğitim-öğretim teknikleri değil uzaktan eğitim için de ayrı bir ders konulabilir. Sadece pandemi ve doğal afet zamanı değil her öğretim yılında uygulama içerikli etkinliklerin dışındaki derslerin %25’i uzaktan eğitimle verilerek öğrencilere alıştırılabilir.”

4. SONUÇ ve TARTIŞMA

Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde müzik derslerinin uzaktan eğitimle işlenmesine yönelik görüşlerin incelendiği bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmış ve bu sonuçlar tartışılmıştır.

- Öğrencilerin uzaktan eğitime geçiş sürecinde ruhsal durumlarının çoğunlukla üzgün, şaşkın ve mutlu oldukları belirlenmiştir.

Sakarya ve Zahal (2020)’in yaptığı Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan keman eğitimine ilişkin öğrenci görüşlerinin incelendiği çalışmada, keman öğrencilerinin motivasyonel durumlarında üzüntü, korku, kaygı, stres, panik, tedirginlik, sıkıntı, öfke yönünde ruhsal etkileri olduğu tespit edilmiştir. Sakarya ve Zahal (2020)’in yaptığı çalışma, bu çalışmayla tutarlılık göstermektedir.

- Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun pandemi sürecinde uzaktan eğitim için gerekli araçları temin edebildikleri tespit edilmiştir.

- Öğrencilerin birçoğunun uzaktan eğitime uyum sağlayabildikleri sonucuna ulaşılmıştır.

- Öğrencilerin uzaktan eğitimde öğretmen ve arkadaşlarıyla ilk canlı ders buluşmalarında ruhsal durumlarının çoğunlukla heyecanlı oldukları belirlenmiştir.

- Müzik öğretmenleri ve öğrencilerin uzaktan eğitimde ders devamlılığını sağlamak amacıyla EBA ve Zoom uygulamalarını tercih ettikleri saptanmıştır.

- Müzik öğretmenleri ve öğrencilerin bir kısmı müzik derslerinin uzaktan eğitimle yürütülmesini olumlu bulmamıştır. Buna karşın, müzik ve teknoloji ilişkisinin aktarıldığı, derslerin ev ortamında yürütüldüğü, ders devamlılığının sağlandığı, gerekli durumlarda farklı fikirlerin ortaya çıktığı, zaman ve mekân tasarrufunun sağlandığı yönünde olumlu düşüncelerin de var olduğu belirlenmiştir.

Küçük (2020) tarafından yapılan Covid-19 salgını sürecinde müzik öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin incelendiği çalışmada da uzaktan eğitimin uygulanmasında olumlu yönünün olmadığı sonucuna varılırken; evde eğitim alabilme, zaman ve mekân tasarrufunun sağlanması, derslerden uzak kalmama ve derslerin devamlılığı yönünde olumlu görüşler de tespit edilmiştir. Bu çalışmada elde edilen sonuçlar Küçük (2020)’ün yaptığı çalışmanın sonucuyla paralellik göstermektedir.

- Müzik öğretmenleri ve öğrencilerin müzik derslerinin uzaktan eğitimle yürütülmesinde; bireysel ve toplu çalma/söyleme içerikli uygulamaların yapılamaması, internet bağlantısında

yaşanan sorunlar, derse katılımın az olması, derslerin verimli geçmemesi, materyal eksikliği ve sınıf ortamında gerçekleşen etkinliklerin kısıtlanması gibi nedenlerle olumsuz düşüncelere sahip oldukları belirlenmiştir.

Küçük (2020)'ün yaptığı araştırmada da internet bağlantısındaki sorunlar, sınıf ortamının sağlanamaması, uygulama derslerinin uzaktan verilmesi, çalışma düzensizliği, ders sürelerinin yetersizliği ve yeterli internet paketinin olmaması yönünde olumsuz görüşler tespit edilmiştir. Bu araştırmada elde edilen sonuçlar Küçük (2020)'ün yaptığı çalışmanın sonucuyla paralellik taşımaktadır.

- Uzaktan eğitimde teorik konuların verimli işlenebildiği, bireysel çalışma/söyleme içerikli uygulamaların ve toplu çalışma/söyleme içerikli uygulamaların ise verimli işlenemediği sonucuna varılmıştır.

Küçük (2020) tarafından yapılan araştırmada da uzaktan eğitimde uygulama derslerinin yüz yüze yapılmasının gerektiği, bireysel çalışma/söyleme içerikli uygulama derslerinin çevrim içi yürütülmesinde öğretim elemanının öğrenci performansına anında müdahale edemediği, toplu çalışma/söyleme içerikli uygulama derslerinin çevrim içi yürütülmesinde sesin ve görüntünün karşı tarafa geç ulaşması nedeniyle toplu olarak eş zamanlı bir performansın gerçekleşmediği yönünde sonuçlar elde edilmiştir. Küçük (2020)'ün yaptığı araştırmanın sonucu, bu çalışmadaki sonuçları destekler niteliktedir.

- Öğretmen görüşlerinden uzaktan müzik eğitiminde canlı derslere katılımın az olduğu, öğrenci görüşlerine göre ise, katılımın çok olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Başaran, Doğan, Karaoğlu ve Şahin (2020)'in Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine yaptıkları çalışmalarında, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun düzenli olarak derse katıldıklarını tespit etmişlerdir. Başaran, Doğan, Karaoğlu ve Şahin (2020)'in yaptığı çalışmadaki sonuç, bu araştırmadaki öğretmen görüşlerine yönelik elde edilen sonuçla çelişmekte, öğrencilere yönelik elde edilen sonucu ise desteklemektedir.

- Öğretmen görüşlerinden uzaktan müzik eğitiminde verilen ödevlerin kısmen geri iletildiği tespit edilirken, öğrencilerin birçoğuna göre ise, verilen ödevlerin yapıldığı sonucuna varılmıştır.

- Uzaktan müzik eğitiminde öğrencilerin birçoğunun sisteme yüklenen ders notlarına ulaşabildikleri tespit edilmiştir.

- Müzik öğretmenlerinin derslerin uzaktan eğitimle yürütülmesinin genel olarak bir avantajının olmadığı sadece bilgiye daha hızlı ulaşabilme, daha fazla içeriğe ulaşabilme, teorik olarak daha fazla bilgiyi verebilme, çağdaş eğitime daha hızlı adapte olabilme, müziğe hevesli öğrencilerle ders işleyebilme, müzik ve teknoloji ilişkisini aktarabilme, online ortamda öğrencinin kendine olan güveninin artması ve virüs bulaş riskinin en aza inmesi bakımından yüz yüze eğitime göre biraz daha fazla avantajlı olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Başaran, Doğan, Karaoğlu ve Şahin (2020)'in yaptığı araştırmada öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde, eğitimin aksamaması ve sağlığın korunması yönünde avantajlı olduğunu

belirttikleri tespit edilmiştir. Başaran, Doğan, Karaoğlu ve Şahin (2020)'in yaptığı araştırmanın sonucu bu çalışmadaki bazı sonuçları desteklemektedir.

Özdoğan ve Berkant (2020)'in yaptığı Covid-19 Pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelendiği çalışmada; uzaktan erişim imkânı, kaynaklara erişim, ortam rahatlığı, bilgiye ulaşma, teknolojinin kullanımı, EBA'nın kullanılması, motivasyon kazanması ve bulaş riskinin azalması yönünde avantajlı olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada elde edilen sonuçlar, Özdoğan ve Berkant (2020)'in yaptığı çalışmayla örtüşmektedir.

- Müzik öğretmenlerinin derslerin uzaktan eğitimle yürütülmesinin; uygulama içerikli etkinliklerin yapılamaması, etkili iletişimin az olması, fırsat ve imkân eşitsizliğinin olması, öğrenme eşitsizliğinin yaşanması, öğrenciye anında müdahale edememe ve derse katılımın az olması gibi nedenlerle yüz yüze eğitime göre dezavantaj olarak gördükleri sonuçlarına varılmıştır.

Başaran, Doğan, Karaoğlu ve Şahin (2020) tarafından yapılan çalışmada öğrenciler uzaktan eğitimin; dönüt alma/verme eksikliği, sosyal alanların olmaması, verimli olmaması, teknik aksaklıklar, zorunlu olmaması ve odaklanma problemi nedeniyle dezavantajlı olduğunu belirttikleri tespit edilmiştir. Başaran, Doğan, Karaoğlu ve Şahin (2020)'in yaptığı araştırmanın sonucu bu çalışmadaki bazı sonuçları desteklemektedir.

Özdoğan ve Berkant (2020)'in yaptığı çalışmada; etkileşim sorunu, sosyalleşme eksikliği, uygulama eksikliği, geri dönüt eksikliği, öğrenci takibinin zorluğu, fiziksel materyal olmaması, göz temasının kurulamaması, öğrenci gözlem eksikliği, sınıf içi etkileşimin olmaması, internetin olmaması, bilgisayar ve internet gerekliliği, motivasyon kaybı, derse devamsızlık olması ve sistem hatalarındaki bağlantı kopması ile altyapı yetersizliği yönünde dezavantajlı olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada elde edilen sonuçlar Özdoğan ve Berkant (2020)'in yaptığı çalışmayla örtüşmektedir.

- Öğrencilerin müzik derslerinde; internet bağlantısındaki sorunlar, bireysel ve toplu çalışma/söyleme içerikli uygulamaların yapılamaması, materyal eksikliği ve sınıf ortamının sağlanamaması nedeniyle sorun yaşadıkları saptanmıştır.

Tuncer ve Bahadır (2017)'in uzaktan eğitim programlarının bu programlarda öğrenim gören öğrenci görüşlerine göre değerlendirildiği çalışmalarında; bağlantı sorunları, internet/bilgisayar olmaması, dersi takip edememe ve dikkati toplayamama gibi nedenlerle sorun yaşandığı tespit edilmiştir. Tuncer ve Bahadır (2017)'in yapmış olduğu çalışma, bu çalışmayla örtüşmektedir.

- Müzik öğretmenleri ve öğrencilerin uzaktan eğitimde; fırsat ve imkân eşitliği sağlanmalı, bağlantı ve senkronizasyon sorunları çözülmeli, müfredat uzaktan eğitime yönelik yeniden düzenlenmeli, uygulama içerikli etkinlikler uzaktan eğitimle verilmemeli, derslerde kameralar açık tutulmalı, müzik dersi okulda verilmeli, aktif katılım sağlanmalı, süreç hakkında velilere kısa bir eğitim verilerek öğrencinin ders takibi yapılmalı ve tedbirlere uyarak yüz yüze eğitime geçilmeli yönünde önerilerde bulundukları tespit edilmiştir.

Başaran, Doğan, Karaoğlu ve Şahin (2020) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin; fırsat eşitliği ve aktif katılım sağlanmalı, öğrenci/veli bilgilendirilmeli, katılım için teşvik edilmeli, ilgi çekici içerikler düzenlenmeli, altyapı geliştirilmeli ve uzaktan eğitim yapılmamalı yönünde önerilerde bulundukları tespit edilmiştir. Başaran, Doğan, Karaoğlu ve Şahin (2020)'in yaptığı araştırmanın sonucu bu çalışmadaki sonuçlarla örtüşmektedir.

- Müzik öğretmenlerinin gelecekte meydana gelebilecek pandemi ve doğal afetlere karşı; fırsat ve imkân eşitliği sağlanmalı, uzaktan eğitim uygulamaları geliştirilmeli ve teknik sorunlar giderilmeli, çalma/söyleme içerikli uygulamaların dışındaki derslerin bir kısmı uzaktan eğitimle verilmeli, eğitim fakültelerinde uzaktan eğitim ve teknikleri adı altında yeni bir ders uygulamaya konulmalı, her senaryoya karşı öğretmen ve öğrencilere gerekli seminerler verilmeli, uzaktan eğitimle verilecek dersler için müfredat değişikliğine gidilmeli yönünde önerilerde bulundukları tespit edilmiştir.

Küçük (2020) tarafından yapılan araştırmada da müzik öğretmeni adaylarının gelecekte uzaktan eğitime ilişkin uygulamalar ve ihtiyaç duyulan boyutlarla ilgili olarak; iyi bir teknolojik altyapıyla bağlantı ve senkronizasyon problemleri çözülmeli, iyi bir program ve içerik düzenlemesiyle yararlı ve alternatif bir yöntem olmalı, öğrencilere internet paketi konusunda destek sağlanmalı, derslere katılım zorunlu olmamalı ve uygulama derslerinin içeriği ve sınav sistemi uzaktan eğitime uygun olarak yeniden düzenlenmeli yönünde önerilerde bulundukları tespit edilmiştir. Bu araştırmanın sonucu, Küçük (2020)'ün yaptığı çalışmanın sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir.

Bu çalışmanın sonuçları doğrultusunda aşağıda bazı önerilerde bulunulmuştur.

- Pandemi sürecinde her öğrencinin bir tablete sahip olması için yapılan kampanyaların artırılması önerilebilir.
- Ücretsiz internet paketi desteğinin her öğrenciye ulaşması sağlanabilir. Aynı zamanda ücretsiz verilen internet paketi desteği diğer platformlarda kullanılmak üzere de verilebilir.
- Ders öğretmenleri ve öğrencilere uzaktan eğitim platformlarını verimli kullanabilmeleri adına eğitim desteği verilebilir.
- Farklı müzik programları öğrencilere öğretilerek çalma/söyleme içerikli uygulamalardaki eksiklikler giderilebilir.
- Pandemi koşullarına uygun olarak bireysel ve toplu çalma/söyleme içerikli uygulamalar öğrencilere yüz yüze verilebilir.
- Öğrencilerin derslerde sıkılmaması, ilgilerinin dağılmaması, sosyal ortamın sağlanması, aktif katılımın artması ve kendilerini sınıf ortamında hissetmeleri amacıyla kullanılan platformlara yarışma, oyun gibi seçeneklerin eklenmesi önerilebilir.
- Tüm bu önerilerle birlikte, pandemi sürecinde yapılan sınavların değerlendirilmesine yönelik araştırmalar yapılabilir. Ayrıca bu süreçte lise ve dengi okullardaki müzik öğretmeni ve öğrencilerin görüşlerine yönelik nitel çalışmaların da yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Aksaraylı, Mehmet; Pala, Osman, (2017), “Uzaktan Eğitimi Tercih Etme Nedenleri ve Başarı Arasındaki İlişkinin Kümeleme Analizi ile İncelenmesi”, Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, Y. 11, S. 2, s. 37-48.
- Başaran, Mehmet; Doğan, Elif; Karaoğlu, Esra; Şahin, Ecem, (2020), “Koronavirüs (Covid-19) Pandemi Sürecinin Getirisi Olan Uzaktan Eğitimin Etkililiği Üzerine Bir Çalışma”, Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi, Y. 5, S. 2, s. 368-397.
- Bozkurt, Aras, (2020), “Koronavirüs (Covid-19) Pandemi Süreci ve Pandemi Sonrası Dünyada Eğitime Yönelik Değerlendirmeler: Yeni Normal ve Yeni Eğitim Paradigması”, Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, Y. 6, S. 3, s. 112-142.
- Büyüköztürk, Ş.; Çakmak, E. K.; Akgün, Ö. E.; Karadeniz, Ş; Demirel, F., (2019), Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Pegem Akademi, Ankara.
- Can, Ertuğ, (2020), “Coronavirüs (Covid-19) Pandemisi ve Pedagojik Yansımaları: Türkiye’de Açık ve Uzaktan Eğitim Uygulamaları”, Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, Y. 6, S. 2, s. 11-53.
- Haber7.com, (2020), “Ücretsiz Tablet Başvuru: MEB Uzaktan Eğitim İçin 500 Bin Tablet Başvuru Nasıl Yapılır?”, <https://www.haber7.com/guncel/haber/3023016-uccretsiz-tablet-basvuru-meb-uzaktan-egitim-icin-500-bin-tablet-basvuru-nasil-yapilir> adresinden erişildi. (ET:10.12.2020).
- Hürriyet, “Öğrencilere Ücretsiz İnternet Nasıl Alınır? EBA Türk Telekom Vodafone Turkcell Ücretsiz İnternet Kampanyası Başvurusu”, <https://www.hurriyet.com.tr/galeri-ogrencilere-uccretsiz-internet-nasil-alinir-eba-turk-telekom-vodafone-turkcell-uccretsiz-internet-kampanyasi-basvurusu-41472356/1> adresinden erişildi. (ET:10.12.2020).
- Kırık, Ali, (2014), “Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi ve Türkiye’deki Durumu”, Marmara İletişim Dergisi, S. 29, S. 21, s. 73-94.
- Küçük, Piji, Duygu, (2020), “Covid-19 Salgını Sürecinde Müzik Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi”, Sosyal Bilimler Dergisi, Y. 7, S. 47, s. 19-40.
- MEB, (2020a), Bakan Selçuk, Koronavirüse Karşı Eğitim Alanında Alınan Tedbirleri Açıkladı, <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr>, web adresinden erişildi. (ET:09.12.2020).
- MEB, (2020b), “EBA Destek Noktaları” Uzaktan Eğitime Erişimin Önündeki Engelleri Kaldırıyor, <https://meb.gov.tr/eba-destek-noktaları-uzaktan-egitime-erisimin-onundeki-engelleri-kaldiriyor/haber/21553/tr> adresinden erişildi. (ET:09.12.2020).
- MEB, (2020c), “EBA Kontrol Merkezi” ile Uzaktan Eğitim 7/24 Yakın Takipte, Bursa İl Millî Eğitim Müdürlüğü, <https://bursa.meb.gov.tr/www/eba-kontrol-merkezi-ile-uzaktan-egitim-724-yakin-takipte/icerik/2777> adresinden erişildi. (ET:09.12.2020).
- Nacakcı, Z.; Kurtuldu, M. K., (2011), Kuramdan Uygulamaya Müzik Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar, Anı Yayıncılık, Ankara.

- Özdoğan, Çağlar Ahmet; Berkant, Güner Hasan, (2020), “Covid-19 Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Paydaş Görüşlerinin İncelenmesi”, Milli Eğitim Dergisi, Y. 48, S.1, s. 13-43.
- Sakarya, Gül; Zahal, Onur (2020), “Covid-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Keman Eğitimine İlişkin Öğrenci Görüşleri”, Journal of Turkish Studies, Y. 15, S. 6, s. 795-817.
- Saraç, Y. M. A., (2020), Pandemi Günlerinde Türk Yükseköğretimi, YÖK, <https://covid19.yok.gov.tr/Sayfalar/HaberDuyuru/pandemi-gunlerinde-turk-yuksekokretimi.aspx> adresinden erişildi. (ET:06.12.2020).
- Tuncer, Murat; Bahadır, Ferdi, (2017), “Uzaktan Eğitim Programlarının Bu Programlarda Öğrenim Gören Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi”, The Journal of Educational Reflections, Y. 4, S. 2, s. 29-38.
- UNESCO, (2020), Education: From Disruption to Recovery, <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse> adresinden erişildi. (ET:06.12.2020).
- Yamamoto, Telli, Gonca; Altun, Deniz, (2020), “Coronavirüs ve Çevrimiçi (Online) Eğitimin Önlenemeyen Yükselişi”, Üniversite Araştırmaları Dergisi, Y. 3, S. 1, s. 25-34.